

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 232

בשלח תשע"ב

כל הקהל מתחיל ללחש 'נחשון' בן עמינדב, אבל מידענו הדרשן עושה עצמו כאינו שומע וממשיך לתאר במלים ציוריות את התלבטיותיו הקשות של גרשון בן עמינדב, מה עליו לעשות בעת הזו: מצד אחד נצרך מעשה של מסירות נפש לקפץ למים, מצד שני – מה יהיה על אשתו וילדיו הקטנים, מי ידאג להם כאשר ימות בטביעה? ואף על פי כן, החליט גרשון בן עמינדב, יש למסור נפש, בלי להתחשב בשקולים אחרים כלל! בינתים נגשים לגבאי כמה מתפללים זועמים והטיחו בו: "הרי היהודי אמר שאינו איש דברים, למה לחצת עליו לעלות לדבר?!...!"

"ובכן" – המשיך הדרשן – "היה ברור לו שללא מסירות נפש לא יזוז דבר. החליט אפוא גרשון בן עמינדב שהוא קופץ לתוך המים. אלא שלהפתעתו המרובה, את מי הוא פוגש שם? את נחשון בן עמינדב שהקדימו בכמה רגעים..."

"אם לא היה נחשון מקדים את גרשון – עד היום היה הנס נקרא ע"ש גרשון!"

"כך מפסיד אדם זכות עולמית של קדוש ה' בעקבות השתהות ותהיות" – סיים הדרשן. "כשיש לך רעיון טוב – הזדרז לקפץ ולבצע אותו מיד. קנה את עולמך לפני שיקדימוך אחרים!"

"ויט משה את ידו על הים וישב הים לפניו בקר לאיתנו" (יד, כז)

מה הכוונה "לאיתנו"?

בפשטות, כל המים חזרו לזרום [כמו שפרש רש"י: "לתקפו הראשון"]. אבל חז"ל (שמות רבה כא, ו) פרשו שחזר "לתנאו הראשון שהתנה עמו".

מדוע לא הזכר תנאי זה בשעה שנקרע הים, והרי התנאי היה שהוא ישמע לקול עמלי התורה, כדברי ה"אור החיים" הקדוש, ואם כן מן הראוי היה לכתוב זאת בקריעת הים ולא בהשבתו לאיתנו!

באר רבי שמואל מסוכטשוב, בעל ה"שם משמואל": אם הים לא היה רוצה לשמע, ולא היה מקיים את התנאי, הרי בני ישראל היו עוברים ביבשה, כי הים היה מתבטל מאליו עקב אי רצונו לשמע בקול משה. לכן, קריעת ים סוף אינה מהוה הוכחה שהים קיים את התנאי. רק כאשר שב הים לאיתנו, להיות ים – זוהי ראיה מוכחת שבתחילה הוא שמר על התנאי, לכן ענין התנאי רמוז בסוף ולא בהתחלה.

"אז ישיר משה" (טו, א)

ידוע שכל מי שקורא את פרק "אז ישיר" בשמחה,

כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם" (יד, יג)

פעם ישב בעל ה"תורה תמימה" בחברת רבנים גדולים ובאה לפנייהם שאלה: יהודי היה שותף עם חבר. הם הסתכסכו, והגיע הריב עד כדי כך שהוא נשבע שלא יראה אותו לעולם. כעת השותף נפטר והוא רוצה ללכת להלוויתו ולבקש מחילה, והשאלה היתה האם מתר לו ללכת להלוויה אחרי שנשבע שלא יראה אותו. כלומר, האם שבועה כזו תופסת רק בחיים, או גם לאחר מיתה?

זה אומר בכה, וזה אומר בכה.

פתח בעל ה"תורה תמימה" ואמר: יש לי הוכחה מפסוק מפורש. כתוב בפרשה: "אשר ראיתם היום את מצרים לא תספו לראתם עוד עד עולם", ואחר כך כתוב: "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים". הקב"ה נשבע שהם לא יראו, והם כן ראו אחרי מיתה. על כרחך שאחרי המיתה – הראיה אינה נחשבת כעברה על השבועה.

"ויבקעו המים" (יד, כא)

כשעמדו ישראל על הים, היו שבטים מנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים... קפץ נחשון בן עמינדב וירד לים תחלה (סוטה לו ע"א)

בחול המועד פסח נכנס אברך לבית כנסת בין מנחה למעריב. הגבאים הבחינו בו ומיד פנו אליו בבקשה שידרוש דרשה קצרה לפני הציבור.

סרב הלה ואמר: "לאו איש דברים אנכי..."

אבל הגבאים לא ויתרו, הפצירו בו עד שנעתר לומר כמה מלים.

העלוהו אחר כבוד אל ה'בימה' והוא פתח ואמר כך:

"רבותי! עוד כמה ימים יחול 'שביעי של פסח', בו קוראים אנו בתורה את פרשת קריעת ים סוף. נתבונן מעט מה ארע שם.

"כולם ודאי יודעים כמה נורא היה מצבם של עם ישראל באותה עת. מאות אלפי יהודים צועדים עם נשותיהם וילדיהם הקטנים, מאחוריהם שועטים מיליוני פרשים מצריים, ולפניהם – ים סוף. אין לאן לברוח!

"באותם רגעים נצרך מעשה של מסירות נפש שיציל את עם ישראל ויגרם לכך שהים יבקע. ללא מעשה של מסירות נפש – לא היו יכולים להנצל!

"היה שם יהודי אחד" – ממשיך הדרשן – "בשם גרשון בן עמינדב..."

מוחלים לו על כל עוונותיו (מובא במשנה ברורה נא, יז).
 ויש להבין מדוע?
 ושמעתי מהמחנך המפרסם הרב מאיר מונק שליט"א,
 שבאר את הדברים כך:
 על מה היתה שמחתם הגדולה של בני ישראל בקריעת
 ים סוף? פשוט מאד, עד אז בני ישראל פחדו גם מפרעה
 וגם מהקב"ה. ובים סוף, לאחר מפלת המצרים, לא
 נותר לבני ישראל עוד פחד מפרעה, ומעתה הם פחדו רק
 מה' – וזו היתה הסבה לשמחה הגדולה!
 והנה, על הפסוק (יד, י): **"ופרעה הקריב, וישאו בני
 ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם, וייראו
 מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'"** – אומר ה"חדושי
 הרי"ם", על מה צעקו בני ישראל? על שהיה אכפת להם
 כי עדין מפחדים הם מפרעה! ואף השמחה הגדולה
 בקריעת ים סוף היתה על כך, שמעתה לא תהיה עוד
 יראה מפרעה, ונתן יהיה להתירא רק מה'. כי אם נתן
 לפחד רק מה' – היש לך שמחה גדולה מזו?
 אמנם, הקורא את פסוקי **"אז ישיר"** בשמחה, נעשה
 שותף לאותה שמחה של יראת ה' לבדו, וכך מגלה כי
 מאמין גדול באמת הוא, ועל כך זכאי הוא למחילת
 עוונות.

**"ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורכבו
 רמה בים"** (טו, כא)

מכל השירה שאמרו משה ובני ישראל, בחרה מרים
 הנביאה רק בפסוק זה. מדוע?
 אלא – אומר ה"פרדס יוסף" – שהקשה לה למרים:
 מילא הרכב מגיע לו לטבוע בים כיון שבקש להרוג את
 בני ישראל, אבל מה אשם הסוס? התשובה היא: הסוס
 עזר לו, לכן קבל את ענשו כדין הרכבו.
 אמרה מרים: אנחנו, הנשים, לא לומדות תורה. במה,
 אפוא, נזכה לחיי העולם הבא? – בכך שהננו מסייעות
 ללימוד התורה – שולחות את הבנים לבית המדרש
 ומחכות לבעלים שישובו מלמודם. ומנין לנו שנקבל על
 כך שכר?

אם הסוס שרק מסייע לרכב מקבל את דין הרכבו לענין
 הענש, על אחת כמה וכמה אנו הנשים, שעל הסיוע
 ללימוד התורה של הבעלים והבנים מגיע לנו שכר, ובזה
 יובן הפסוק: **"לססתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתיי"**
 (שה"ש א, ט) שלכאורה קשה להבין מה פתאום הוא
 מדמה את האשה לססה, אך לפי הנ"ל ניחא.

**"ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלקיך והישר
 בעיניו תעשה... כל המחלה אשר שמתי במצרים לא
 אשים עליך כי אני ה' רפאך"** (טו, כו)

אם הקב"ה מבטיח שלא ישים על האדם את כל
 המחלה אשר שם במצרים, מפני מה מסיים הכתוב

בהבטחה **"כי אני ה' רפאך"** – לשם מה לנו צורך
 ברופא, כשבין כך ובין כך לא נחלה?
"ילקוט הדרוש" מתרץ את הדברים בשם ה"אבן
 משה" בעזרת המשל הבא:
 שני אנשים אשר לא הכירו איש את רעהו הזדמנו
 לפונדק אחד וישנו בחדר אחד. בלילה הבחין אחד מהם
 בארנקו התפוח של השני וגנב ממנו אלף אדומים, אולם
 בטרם הספיק להמלט עם גנבתו, כבר הרגיש בכך
 הגנב, והוא החזיק בו ותבע ממנו להשיב את הגנבה
 תכף ומיד.

הגנב נסה להכחיש את הענין שלו, ולהצהיר שאין הוא
 יודע אודות מה הוא שח, אך הגנב סרב להאמין לו
 וטען בתקף: **"הלא רק שנינו ישנו בחדר, ואף אחד אחר
 לא יכול היה לקחת ממני את הארנק!"**
 כשהמשיך הגנב להכחיש את הענין, הזהיר אותו:
**"מוטב לך להחזיר לי את הארנק תכף ומיד, אלמלא כן
 אשבר לך את כל השיניים ומאומה לא ישאר מהן"**.

החזיר לו הגנב: **"גם אם תצליח להפיל את כל שני –
 אין הענין נורא כל כך... משום ששמעתי כי בעיר פלונית
 מתגורר רופא ממחה לשנים תותבות המבקש שכר
 מועט, כך שעדיף לי שתשבר את שני ואשאר עם אלף
 האדומים שהנך טוען שהם שלך, אסע אליו לתקון
 תמורת מאתיים אדומים, ובארנקי ישארו שמונה מאות
 אדומים כרווח נקי..."**

הביט בו הגנב במבט משעשע ואמר: **"מה אתה שח?
 אני הוא המומחה לשיניים שאודותיו שמעת... בידי
 להפיל את שניך ובידי גם להחליט, שלא אתקנס עד
 שתשיב לי את כל מה שגנבת עד הפרוטה האחרונה...
 ומאחר שבסופו של דבר תהיה מוכרח לבוא אלי, מדוע
 שתזדקק לשיניים חדשות, הוצאות רבות וכאבים
 איומים? – עדיף שתשיב לי כעת את הגנבה ותוכל ללכת
 ולאכול בשמחה את לחמך בשיניים הבריאות שלך..."**
**כך מייעץ להם הקב"ה לישראל – ממשיך ה"אבן משה"
 – עשו הישר והטוב בעיני ושמעו בקולי בכל אשר אני
 מצוה עליכם.**

והנה, אם יעלה בדעתו של אדם לומר, שהוא ילך
 בשרירות לבו ואין הוא מפחד מעונשים וממחלות, שכן
 עולם הרפואה מציע מגוון אפשרויות לרפוי ויש בו אלפי
 תרופות לכל המחלות הקיימות על פני תבל – בא
 הכתוב ומסיים: **"כי אני ה' רפאך"**, הלא אני הוא רופא
 כל בשר, וללא תשובה וקבלת על מלכות שמים – לא
 תועיל שום רפואה שהיא.

ומאחר שסוף סוף תוכרח לשוב מדרכך ולעשות הטוב
 והישר בעיני ה' – מוטב לך, אדם, שתשמע מיד לקול ה',
 ואז תמנע מכל נגע להתקרב לאהלך!

